

sylvaticus, *Mus musculus*) en undanfarna áratugi hefur óværa af hundruðum músa verið rannsökuð hér á landi (9).

Áður hefur komið fram að maurinn er hitakær. Ósennilegt er að hann þrífist hér á landi á nagdýrastofnum sem lifa fjarri upphituum mannabústöðum frekar en til dæmis í Skandinavíu þar sem loftslag er greinilega einnig of kalt til að maurinn fái þrífist þar á villtum nagdýrastofnum. Flest bendir því til að *O. bacoti* hafi borist nýlega til landsins þótt ekki sé ljóst með hvaða hætti það gæti hafa gerst. Hugsanlegt er að þeir hafi borist hingað með stökkmúsum eða einhverjum öðrum dýrum, til dæmis kaninum (*Oryctolagus cuniculus*) eða hömstrum (*Cricetus* spp.) sem einstaklingar eða forsvarsmenn verslana hafa á síðustu árum fengið leyfi til að flytja til landsins, að uppfylltum ákveðnum skilyrðum yfirdýralæknis. Þá gæti maurinn hafa borist hingað með ólöglega innfluttum gæludýrum því einhver brögð virðast vera að því að slíkt sé gert. Því til staðfestingar hafa eigendur gæludýraverslana bent á að þeir hafa fengið í hendurnar litarafbrigði stökkmúsa sem aldrei hefur verið leyft að flytja inn. Þótt ofangreindir möguleikar virðist líklegastir gæti rottumaurinn engu að síður hafa borist til landsins á einhvern annan hátt.

Lokaorð

Stökkmús hafa verið seldar hér á landi í allmörg ár og eru nú gæludýr á hundruðum heimila. Sama gildir raunar um aðrar tegundir gæludýra (til dæmis kanínur, hamstra, mýs og rottur) sem rottumaurinn þrífist ágætlega á. Eigendur sumra gæludýraverslana ala upp gæludýrin sem höfð eru til sölu og geta þar af leiðandi fylgst með heilbrigði þeirra. Hitt þekkest þó

einnig að eigendur gæludýraverslana kaupi og selji unga sem aldir hafa verið upp í heimahúsum. Þessi aðferð til að afla söludýra býður upp á dreifingu smits af margvíslegum toga og ætti alls ekki að viðgangast.

Þakkir

Lars Lundqvist, Náttúrufræðistofnun Háskólans í Lundi, Svíþjóð, staðfesti greiningu *O. bacoti* og veitti höfundu upplýsingar um útbreiðslu tegundarinnar í Skandinavíu. Gunnar Örn Guðmundsson, héraðsdýralæknir í Gullbringu- og Kjósarsýslu og Halldór Runólfsson, yfirdýralæknir veittu upplýsingar um útbreiðslu rottumausins hér á landi og innflutning stökkmúsa. Þeim er öllum þakkað liðsinnið.

Heimildir

1. Evans GO, Till WM. Studies on the British Dermanssidae (Acari: Mesostigmata). Part II. Classification. Bulletin of the British Museum (Natural History) Zoology 1966; 14(5): 107-370.
2. Noble ER, Noble GA, Schad GA, MacInnes AJ. Parasitology. The Biology of Animal Parasites. Sixth edition. Philadelphia and London: Lea & Febiger; 1989.
3. Beaver PC, Jung RC, Cupp EW. Clinical Parasitology. 9th edition. Philadelphia: Lea & Febiger; 1984.
4. Azad AD. Mites of public health importance and their control. Mites. Vector Control Series WHO/VBC/86.931. Geneva: World Health Organization; 1986.
5. Schmidt GD, Roberts, LS. Foundations of Parasitology. Fifth edition. Boston: Wm. C. Brown Publishers; 1996.
6. Dove WE, Shelmire B. Some observations on tropical rat mites and endemic typhus. J Parasitol 1932; 18: 159-68.
7. Richter SH. Bit á mönnum af völdum starafloar, rottufloar og rottumaus. Læknablaðið 1977; 63:107-10.
8. Jóhannesdóttir EE. Sníkjudýr brúnrotta (*Rattus norvegicus*). Námsverkefni. Reykjavík: Líffræðiskor Háskóla Íslands; 2000: 12 bls.
9. Skírnisson K. Nagdýr. Í: Sigbjarnarson G, Hersteinsson P, ritstj. Villt íslensk spendýr. Reykjavík: Hið íslenska Náttúrufræðifélag og Landvernd; 1993: 327-46.

Fræðigreinar íslenskra lækna í erlendum tímaritum

Sendið heiti greinar, nöfn höfunda og birtingarstað. Almenn er miðað við greinar sem birst hafa á yfirstandandi og síðasta ári. Til glöggvunar verður íslenskra höfunda getið með fornaðni þótt svo hafi ekki verið við birtingu.

- Laurberg P, Pedersen KM, Ástráður B. Hreiðarsson, Nikulás Sigfússon, Iversen E, Knudsen PR. Iodine intake and the pattern of thyroid disorders. A comparative epidemiological study of thyroid abnormalities in the elderly in Iceland and in Jutland, Denmark. J Clin Endocrinol Metabol 1998; 88: 765-9.
- Laurberg P, Andersen A, Ástráður B. Hreiðarsson, Jörgensen T, Knudsen N, Nöhr S, et al. Iodine intake and thyroid disorder in Denmark. Back-

ground for an iodine supplementation program. In: Delange F, et al, eds. Elimination of Iodine Deficiency Disorder (IDD) in Central and Eastern Europe, The Commonwealth of Independent States, and the Baltic States. Geneva: WHO Nutrition; 1998: 31-42.

- Laurberg P, Nöhr SB, Pedersen KM, Ástráður B. Hreiðarsson, Andersen S, Bülow Pedersen I, et al. Thyroid disorders in mild iodine deficiency [review]. Thyroid 2000; 10: 951-3.
- Sigurður Y. Kristinsson, Eirný Þ. Þórólfsdóttir, Talseth B, Einar Steingrímsson, Árni V. Þórsson, Þórir Helgason, Ástráður B. Hreiðarsson, Reynir Arngrímsson. *MODY* in Iceland is associated with mutations in *HNF-1 alfa* and a novel mutation in *NeuroD1*. Diabetologia 2001; 44: 2098-103.